

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

VIIES OSAKOND

OTSUS

Kaebus nr. 5801/05
Kalmer JAASKA
versus Eesti

VASTUVÕETAVUSE KOHTA

Euroopa Inimõiguste Kohus (neljas osakond), olles 10. juunil 2008 kokku tulnud kojana, kuhu kuuluvad:

Peer Lorenzen, *esimees*,
Rait Maruste,
Karel Jungwiert,
Volodymyr Butkevych,
Isabelle Berro-Lefèvre,
Mirjana Lazarova Trajkovska,
Zdravka Kalaydjieva, *kohtunikud*,

ja Claudia Westerdiek, *seksiooni sekretär*,

võttes arvesse eespool nimetatud kaebuse, mis esitati 3. veebruaril 2005, olles pidanud nõu, on teinud järgmise otsuse:

ASJAOLUD

Kaebaja on Eesti kodanik Kalmer Jaaska, kes sündis 1967. aastal ja elab Tartu maakonnas Põdra külas. Teda esindab kohtus Tartus tegutsev jurist hr. M. Paabumets.

A. Kohtuasja asjaolud

Kohtuasja asjaolud, nagu kaebaja need esitas, võib kokku võtta järgmiselt.

4. juulil 2003 koostas uurija kaebajale süüdistuse ebaseaduslikus metsaraies ja kelmuses raskendavatel asjaoludel.

8. juulil 2003 vaatas Tartu maakohus läbi uurija taotluse kaebaja vahi alla võtmiseks. Istungil osalesid uurija, prokurör ja kaebaja advokaat. Kohus rahuldab taotluse ja andis loa kaebaja vahi alla võtmiseks neljaks kuuks alates tema kinnipidamise kuupäevast. Kohus märkis oma otsuses, et vastavalt uurija esitatud informatsioonile, polnud kaebaja juunis 2003 kolmel korral uurija juurde ilmunud. 2. juulil 2003 proovis politsei kohaldada kaebaja suhtes sundtoomist, kuid kaebaja ei viibinud oma elukohas. Kohus järeldas, et oli piisavalt alust eeldada, et kaebaja hoidub menetlusest kõrvale ja võib toime panna edasisi õigusrikkumisi.

10. juulil 2003 ilmus kaebaja uurija juurde. Talle tutvustati süüdistuse esitamise otsust ja maakohtu otsust ning võeti vahi alla.

Kaebaja advokaat kaebas maakohtu otsuse edasi, leides, et kuna kaebaja ei viibinud kohtuistungil, kus anti luba tema vahi alla võtmiseks, puudus tal võimalus esitada vastuväiteid vahi alla võtmisele. Lisaks oli kaebaja olnud ühenduses uurijaga ega olnud menetlusest kõrvale hoidnud. Puudus ka oht, et kaebaja paneb toime edasisi õigusrikkumisi. Apellatsioonikaebuses märkis kaebaja advokaat, et kaebaja soovib ringkonnakohtu istungist osa võtta.

30. juulil 2003 vaatas Tartu Ringkonnakohus apellatsioonkaebuse läbi kaebaja advokaadi ja prokuröri juuresolekul. Kohus jättis kaebuse rahuldamata. Kohus ei nõustunud kaebaja advokaadi väitega, et tõkendi kohaldamist võib otsustada ainult süüdistatava kohalolekul. Kohus osutas, et kuna kaebaja oli eeluurimisest kõrvale hoidnud, oli vajalik teha otsus ilma süüdistatava isikliku kohalolekuta. Ringkonnakohtu otsus oli lõplik.

Kaebaja vabastati vahi alt 26. novembril 2003.

B. Menetlus kohtus

Kaebaja advokaadi väitel pani ta 22. septembril 2003 posti kohtule adresseeritud kaebuse koos koopiatega vajalikest dokumentidest. Kiri saadeti tähitud postiga, kuid ilma väljastusteateta. Kiri ei jõudnud kunagi kohtukantseleisse.

3. veebruaril 2005 saatis kaebaja advokaat kohtule järelepärimise, märkides, et ta ei ole vastust saanud. Ta palus informatsiooni menetluse seisu kohta. Kirjale olid lisatud koopia 22. septembri 2003 kaebusest ja postkontori väljastatud kviitung. Postkontori kviitungi kohaselt oli 22. septembril 2003 saadetud kaebaja advokaadi advokaadibüroost kiri Euroopa Inimõiguste Kohtu sekretariaati. Kviitungile oli trükitud tekst, mille kohaselt võis tähitud postiga seonduvaid nõudeid ja kaebusi esitada kuue kuu jooksul alates postitamise kuupäevast.

2005. aasta 15. veebruari kirjaga teavitas sekretariaat kaebaja advokaati, et kohus ei olnud tema 22. septembri 2003 kirja kätte saanud. Kaebuse kohta avati toimik ja kaebaja advokaadil paluti täita kaebuse vorm ning esitada kõigi asjakohaste dokumentide koopiad.

21. aprillil 2005 esitas kaebaja advokaat täidetud kaebuse vormi koos koopiatega 22. septembri 2003 kaebusest ja asjakohastest dokumentidest. Ta esitas samuti koopia 16. märtsil 2005 Eesti postkontorile tehtud järelepärimisest seoses 22. septembri 2003 kirjaga. Lisaks esitas ta postkontori 18. märtsi 2005 vastuse, mille kohaselt oli võimalik rahvusvahelist tähtud posti otsida kuue kuu jooksul pärast selle postitamist. Seega ei olnud enam võimalik kaebaja advokaadi saadetud kirja otsida. Kaebaja advokaat palus, et kohus arvestaks kaebuse esitamise kuupäevana 22. septembrit 2003.

KAEBUSED

Kaebaja kaebas, et tema vahi all hoidmist ei olnud piisavalt põhjendatud ning et talle ei antud võimalust teda selles osas ära kuulata ei maakohtus ega ringkonnakohtus. Veelgi enam, tema vahistamise õiguspärasuse läbivaatamine ringkonnakohtus oli olnud pealiskaudne. Kaebaja tugines konventsiooni artikli 5 lõigetele 1 ja 4 ning artikli 6 lõikele 1 ja lõike 3 punktile c.

ÕIGUSKÜSIMUSED

Kaebaja kaebas, et tema vahi all pidamisega rikuti konventsiooni artikli 5 lõikeid 1 ja 4 ning artikli 6 lõiget 1 ja lõike 3 punkti c.

Vastavalt konventsiooni artikli 35 lõikele 1 vaatles kohus esmalt kaebuse esitamise kuupäeva küsimust. Selles osas märgib kohus, et kaebaja advokaadi kohaselt võttis ta kohtuga esimest korda ühendust 22. septembril 2003, kui ta postitas kaebuse koos koopiatega asjakohastest riigisisestest otsustest. Kohus märgib siiski, et kuigi kohtult vastust ei saanud, võttis ta kohtuga uuesti ühendust alles 3. veebruaril 2005, st rohkem kui aasta ja neli kuud hiljem.

Vastavalt kohtu praktikale loeb kohus kaebuse esitamise kuupäevaks esimese kaebust tutvustava kirja esitamise kuupäeva, milles antakse teada kaebuse esitamise kavatsusest ja ülevaade kaebuse iseloomust. Kui aga täiendava informatsiooni või täidetud kaebuse vormi esitamisele eelneb märkimisväärne ajavahemik, võib kohus hinnata kohtuasja erilisi asjaolusid, et otsustada, millist kuupäeva käsitleda kaebuse esitamise kuupäevana, et arvutada konventsiooni artiklis 35 sätestatud kuuekuulise perioodi kulgemist (vaata otsust kohtuasjas *P.M. vs. Ühendkuningriigid*, nr. 6638/03, 24. august 2004).

Kohus kordab, et kuue kuu reegli eesmärk on tagada mõistlik õiguskindlus ja konventsiooni alusel esitatavate kohtuasjade läbivaatamine mõistliku aja jooksul. Reegli eesmärgiks on samuti välistada ametiasutuste

ja muude puudutatud isikute teadmatuses hoidmine pika ajaperioodi jooksul. Ja lisaks on reegel loodud hõlbustamaks kohtuasja asjaolude hindamist; vastasel juhul muutuks see aja möödudes üha raskemaks ning konventsiooni alusel tõstatatud küsimuste õiglane arutamine muutuks seega problemaatiliseks (vaata muuhulgas otsust kohtuasjas *Alzery vs. Rootsi*, nr. 10786/04, 26. oktoober 2004, ja Komisjoni otsust kohtuasjas *M. vs. Belgia*, nr. 15213/89, 1. juuli 1991, Otsused ja raportid 71, lk. 230).

Kuu kuu reegli eesmärgi ning mõttega oleks vastuolus, kui mis tahes esialgse kirja esitamisel algatataks konventsiooni alusel esitatud kaebuse menetlus, mis aga seejärel jääks määramatuks ja põhjendamatuks perioodiks seisma. Kaebajad peavad seega pärast esimest korda kohtuga ühenduse võtmist ise mõistlikkuse piires oma kaebuste kohalejõudmise vastu huvi tundma (vaata otsust ülal viidatud kohtuasjas *P.M. vs. Ühendkuningriigid*, edasiste viidetega).

Käesolevas kohtuasjas kohus möönab võimalust, et kohtule postiga saadetud kiri võib isegi tähtitud posti kasutamise korral kaduma minna. Kohus märgib siiski, et kaebaja ei ole esitanud veenvaid selgitusi või üldse selgitusi, millised asjaolud takistasid teda kohtule või postiasutusele järelepärimisi saatmast enne aasta ja nelja kuu möödumist pärast nimetatud sündmust. Viimane riigisisene kohtuotsus kaebaja vahi all pidamisega seotud menetluses, mis puudutab käesolevat kohtuasja, tehti 30. juulil 2003. Seega kestis kuuekuuline periood kuni 31. jaanuarini 2004. Veelgi enam, kuuekuuline periood alates esimese kirja postitamisest, mille jooksul oleks postiasutusel olnud võimalik kirja otsida - asjakohane märkus oli trükitud postkontori kviitungile -, kestis kuni 23. märtsini 2004. Kohut ei ole teavitatud tõrgetest, mis oleksid takistanud kaebajat või tema advokaati järelepärimisi tegemast ajal, mil oleks veel olnud võimalik teada saada, kas kohus sai esimese kirja kätte, ning vastasel juhul võtmast tarvitusele vajalikke meetmeid. Kohus märgib veel, et käesolev kohtuasi ei ole esimene, kus kaebaja advokaat tegutseb kohtus esindajana.

Seetõttu, võtmata arvesse kaebaja esialgset, 22. septembril 2003 saadetud kirja, loeb kohus käesoleva kaebuse esitamise kuupäevaks 3. veebruari 2005. Seega on kaebus esitatud pärast tähtaja möödumist ning tuleb vastavalt konventsiooni artikli 35 lõikele 4 tagasi lükata.

Eeltoodust lähtuvalt tunnistab kohus kaebuse ühehäälselt vastuvõetamatuks.

Claudia Westerdiek
Sekretär

Peer Lorenzen
Esimees